

Verliefd, verloofd, getrouwd, ... gescheiden!

Liturgiesuggesties:

Opwekking 392

Opwekking 226

Psalm 100: 1 en 2

Psalm 100: 3 en 4

Psalm 138: 1 en 2

Deuteronomium 24:1-5 en Marcus 10:1-12

Gezang 48: 1, 3, 6 en 9

Zondag 41

Na verkondiging: Psalm 84: 2, 3 en 6

Psalm 150: 1 en 2 of Psalm 144: 5 en 6

Gemeente van onze Here Jezus Christus, broeders en zusters, jongens en meisjes,

Verliefd, verloofd, getrouwd, ... gescheiden.

Bijna één op de drie huwelijken strandt, loopt op de klippen stuk.

Tel daar nog eens ... al die alternatieve samenlevings-relaties bij, die ook in een scheiding eindigen: Eén op de twee?

Was het vroeger dan zoveel anders, zoveel beter?

Laten we vanavond maar heel eerlijk tegen elkaar zijn: Vroeger, toen de getallen misschien veel lager waren, waren er huwelijksrelaties die nauwelijks iets voorstelden. Relaties, waarin men zeer weinig bijdroeg aan elkaars geluk en ontplooiing.

Relaties waarin mensen naast elkaar ... langs elkaar heen leefde.

De huwelijksband bleef uiterlijk intact, want wie ging scheiden stond op straat ... zonder sociale voorzieningen, zonder bijstandsuitkering.

In naam weliswaar getrouwd, maar in werkelijkheid uit elkaar gegaan.

Leven? Geen leven. Dat was toen!

En vandaag?

U kent ze wel, uw vrienden, uw collega, uw kinderen misschien, jouw ouders ... ze gingen uit elkaar.

Soms had je het al langere tijd zien aankomen, ... soms is het onverwacht: gescheiden!

Het ging niet meer.

Eén op de drie.

U begrijpt ... achter koele, nuchtere cijfers, staan de duizenden, tienduizenden mensen en kinderen, die bij deze echtscheidingen betrokken waren.

Je voelt de pijn, het verdriet, de teleurstelling, de boosheid, de schuldgevoelens en ... de opluchting.

Verliefd, verloofd, getrouwd, ... gescheiden.

*

Echtscheiding. Het zevende gebod.

Gij zult de echt niet breken!

Wat zegt de Bijbel, broeders en zusters, jongens en meisjes, over dit gebod.
We luisteren eerst naar die woorden uit Deuteronomium 24:1-4.

Een man en een vrouw.

De vrouw vindt geen genade in de ogen van haar man, omdat hij in haar iets onbehoorlijks heeft gevonden.

Hij geeft haar een scheidbrief en zendt haar weg.

De vrouw trouwt opnieuw.

Haar tweede man begint haar te haten.

Geeft haar een scheidbrief en zendt op zijn beurt haar weg.

De vrouw komt terug bij haar eerste man.

Maar - zo lezen we in dit Bijbelgedeelte:

De eerste man mag haar niet opnieuw trouwen, zijn vrouw is verontreinigd geworden.

Wat leren we uit dit Bijbelgedeelte?

De Bijbel acht scheiding blijkbaar geoorloofd, zij het dat er bepaalde redenen moeten zijn en ... er moet aan een bepaalde formaliteit worden vastgehouden.

De reden voor scheiding wordt maar vaag aangeduid:

Omdat hij iets onbehoorlijk aan haar gevonden heeft.

Iets onbehoorlijks.

Je zou kunnen denken aan losbandigheid of onkuisheid.

Maar volgens Deuteronomium 22 vers 22 levert dat de vrouw de doodstraf op:

Wanneer een man betrapt wordt, terwijl hij gemeenschap heeft met een vrouw, die gehuwd is, dan zullen zij beiden sterven: de man, die met de vrouw gemeenschap gehad heeft, en ook de vrouw. Zo zult gij het kwaad uit Israël wegdoen.

Iets onbehoorlijks.

Dat is dus geen overspel of ontucht.

Eerder denkt men aan ziekte of een lichamenteel gebrek.

Maar de uitdrukking is zo vaag, dat er met zekerheid eigenlijk niets te zeggen valt.

In ieder geval is enkel het oordeel van de echtgenoot doorslaggevend.

U begrijpt, broeders en zusters, jongens en meisjes, dat er van deze Bijbeltekst in later tijd behoorlijk misbruik is gemaakt.

Als je een andere vrouw knapper vond dan de jouwe ... hup, scheidbrief en je vrouw kon het huis uit.

Men ging zelfs zo ver, dat ... als je als vrouw een keer het eten liet aanbranden, je na het eten van je man een scheidbrief overhandigd kon krijgen.

De Here Jezus tekent in zijn dagen dan ook hevig protest aan tegen deze echtscheidingspraktijken met de woorden: Wat God samengevoegd heeft, scheid de mens niet!

In Deuteronomium 24 wordt niet precies gezegd wat de grond voor echtscheiding is.

In ieder geval kan er iets met de vrouw aan de hand zijn, dat de man het recht geeft de relatie te verbreken.

We moeten daarbij in het oog houden, dat een huwelijk in het oude Oosten ... toch wel wat anders tot stand kwam, dan ons huwelijk vandaag de dag.

Een huwelijksaanzoek leek veelal meer op een "koop" van de vrouw, waarbij door de vader van de bruid een "koopsom" werd vastgesteld.

De bruid werd "uitgekocht" uit haar ouderlijk gezin.

Ook de toestemming voor het huwelijk ging uit van de vader van het meisje.

Bovendien trouwde je in die dagen erg jong.

Een huwelijk werd dikwijls gesloten op 12-jarige leeftijd van het meisje en op 13-jarige leeftijd van de jongen.

Ook wanneer een jong meisje werd uitgehuwelijkt aan een veel ouder man, besliste hierin de vader van de bruid of - als deze niet meer leefde - haar moeder.

Je mocht - jongelui - elkaar in je verlovingsstijd ook niet zien.

Gesluierd werd je als vrouw door je vader - op je huwelijksdag - bij je aanstaande man gebracht.

Hij legde jullie handen in elkaar en zegende je met de woorden:

De God van Abraham, Izaäk en Jakob zij met u; Hij make u in alles voorspoedig."

De sluier ging af.

En de families vierden feest, een week, soms wel twee weken lang.

Kortom: Trouwen ... dat deed je jong en dat werd voor je geregeld of je het nu leuk vond of niet.

Kun je begrijpen dat veel huwelijken - ook in de bijbeltijd - al ongelukkig begonnen en ongelukkig eindigden?

*

En zo komen in het evangelie naar de beschrijving van Marcus op zekere dag een aantal Farizeeën bij Jezus met de vraag of het geoorloofd is je vrouw weg te zenden. Ze stellen die vraag natuurlijk niet zomaar.

Ze willen rabbi Jezus - die zoveel meent te weten - op de proef stellen:

Eens kijken hoe Bijbelvast, hoe zuiver hij is.

Jezus kaatst de bal terug:

Wat heeft Mozes geboden?

Mozes heeft de man toegestaan een scheidbrief te schrijven en de vrouw weg te zenden.

Alles goed en wel, antwoordt Jezus, maar Mozes heeft dit gebod geschreven ... met het oog op hun hardheid van hart.

Maar van het begin van de schepping heeft God hen als man en vrouw gemaakt, geschapen ...

daarom zal een man zijn vader en moeder verlaten en die twee zullen tot één vlees zijn.

Hetgeen dan God samengevoegd heeft, scheidde de mens niet.

Jezus ziet de scheidbrief als een noodmaatregel.

Hij verwerpt Mozes' woorden niet, maar Hij komt - met gezag - op voor de zwakste partij: de vrouw.

Wie z'n vrouw wegstuurt - haar afdankt, zeggen wij - en een ander trouwt ... pleegt echtbreuk tegenover de eerste.

Hij verbreekt de trouw die hij haar verschuldigd was.

Belangrijk, broeders en zusters, jongens en meisjes, zijn daarom ook de woorden die de Here Jezus aan de woorden uit het eerste Bijbelboek toevoegt:

Wat God dan samengevoegd heeft, moet de mens niet scheiden.

Die woorden onderstrepen nog eens de waarde, de betekenis van het huwelijk: Het is niet zomaar iets.

God heeft deze man en deze vrouw bij elkaar gebracht.
Hij gaf deze twee aan elkaar.
Deze man en deze vrouw.
Als een hulp tegenover elkaar.
Gelijkwaardig.
God wil het huwelijk als de officiële verbintenis tussen man en vrouw.
Hij staat er achter als twee mensen elkaar hun ja-woord geven.
Ja, God wil het huwelijk!

*

En toch, broeders en zusters, jongens en meisjes, ... je zou je kunnen afvragen ... is nu ieder huwelijk - per definitie - ook Gods wil, Gods bedoeling?
Zijn relaties waarin twee mensen elkaar geestelijk en lichamelijk verwonden ... door God gewild?
Ergens las ik: Het kan zijn, dat hetgeen door mensen begonnen was toch niet door God was samengevoegd; dan kan het wezen, dat het een daad van christelijke liefde is, de band te ontbinden!
Toch vind ik persoonlijk zo'n uitspraak veel te gevaarlijk.
Wanneer je als gelovige man en een godvrezende vrouw elkaar het ja-woord voor het leven hebt gegeven en dat ja-woord voor God en zijn gemeente hebt laten bevestigen ... dan heb je niet een contract gesloten, dat je na een aantal jaren ook weer zomaar kunt opzeggen.
De gehuwde vrouw, zegt de apostel Paulus, is door de wet aan haar man gebonden, zolang hij leeft.
Sterft de man, dan is zij ontslagen van de wet, die haar aan die man bond (Romeinen 7 vers 2).
Het is alleen de dood die het huwelijk ontbindt.

Deze wet, deze regel, geeft al aan hoe sterk de band van het huwelijk in de Bijbel is. Twee mensen sluiten een verbond voor het leven.
Een verbond dat een afbeelding blijkt te zijn tussen God en zijn volk en tussen Christus en zijn gemeente.
Daarom kan een huwelijk soms op haar grondvesten schudden ... zonder ontbonden te hoeven worden.
Wat heeft de Here God tegenover zijn volk gedaan, toen het zich aan overspel schuldig maakte?
Hij heeft zijn bruid - Israël - nadat zij ontucht had gepleegd met vele minnaars ... toch teruggenomen.
Het Bijbelboek en het huwelijk van de profeet Hosea is hiervan het sprekende voorbeeld.

*

Daarom terug naar het gebod.
Gij zult niet echt scheiden!
Nee, zegt het gebod: Gij zult niet echt-breken!
Echtbreuk is nog niet gelijk aan echtscheiding.
Als iets gebroken is, dan kun je nog proberen om het te herstellen.

Echtscheiding ... is het einde van die breuk, definitief, niet meer willen, kunnen die breuk herstellen.

Gij zult de echt niet breken!

Voelt u, broeders en zusters, jongens en meisjes, dat dan echtbreken veel vaker voorkomt dan echt-scheiding.

Wat is dan de echt?

En wat is dan echtbreuk?

De echt - zegt mijn woordenboek - is een plechtige aanduiding voor het huwelijk.

Echtbreuk is het breken van de huwelijksstrouw.

De trouwbelofte wordt verbroken.

Of om het wat populairder te zeggen:

Je bent met een ander naar bed geweest.

Echtbreuk in de Bijbel - en dan denk ik aan bv. Leviticus 20 vers 10 - echtbreuk in de Bijbel is het gemeenschap hebben van een getrouwde man met een getrouwde of een verloofde vrouw.

De overspeler en de overspeelster zullen - volgens de oud-oosterse wetgeving - beiden ter dood gebracht worden.

Opvallend is dat de seksuele relatie met ongetrouwde of niet-verloofde vrouwen geen echtbreuk wordt genoemd.

Je breekt dan ook niet in bestaande relaties in.

In dit verband en in het verband van samenwonen zegt God in Deuteronomium 22 vers 28 en 29:

Wanneer een man een meisje ontmoet, dat nog maagd is en niet ondertrouwd, haar aangrijpt en gemeenschap met haar heeft, en zij worden betrapt - dan zal de man, die bij haar gelegen heeft, aan de vader van het meisje 50 zilverlingen geven, en zij zal hem tot vrouw zijn, omdat hij haar onteerd heeft; hij zal haar niet mogen wegzenden, zolang hij leeft.

Dan moet je dus trouwen.

En echtscheiding kon je wel vergeten.

Ziet u, broeders en zusters, jongens en meisjes, hoe in de Bijbel ... de echt, het huwelijk aan alle kanten beschermd wordt.

Mijn huwelijk en het huwelijk van mijn naaste.

Overspel is uit den boze.

Voor overspelers - schrijft de apostel Paulus (1 Korinthe 6: 11) - is geen plaats in het Koninkrijk van God.

Gij zult de echt niet breken!

En de Here Jezus spitst het gebod nog scherper aan door met goddelijk gezag te spreken:

Reeds de begeerte is echtbreuk (Mattheus 5:27v).

Als je verlangen dus uitgaat naar die ander z'n vrouw of naar die ander z'n man ... overtreedt je het gebod en sta je schuldig voor God.

Je hebt de echt, je hebt je trouwbelofte, gebroken.

Echtbreuk ... het komt vaker voor dan je denkt.

Je ziet er niet altijd iets van.

Echtbreuk is dan ook nog geen echtscheiding!

Een breuk kan nog geheeld worden.

Je kunt als man of als vrouw elkaar ook vergeven.

Al blijft er die barst.

Al kost het dikwijls veel moeite en verdriet om het vertrouwen in de ander weer terug te vinden.

Wat gebroken is ... is niet meer gaaf.

Het mooie is eraf.

Waar de breuk niet meer geheeld kan worden gaan mensen uit elkaar.

Een breuk wordt tot scheiding:

Van tafel en bed.

Definitief.

Verliefd, verloofd, getrouwd, ... gescheiden.

*

Echtscheiding. In de taal van de Bijbel betekent het: wegzending, ontslag.

Je zendt je man, je vrouw het huis uit.

Je ontslaat hem of haar van zijn huwelijks-verplichting.

Wanneer een echtscheiding plaats vond - ik gaf het daarstraks al aan - moest de man een scheidbrief opstellen en aan zijn vrouw overhandigen, als een schriftelijk bewijsstuk dat zij van haar man gescheiden is.

Vandaag de dag geeft de rechter nog zo'n bewijs van echtscheiding af.

Alleen veel rechtbanken raken door de grote stroom echtscheidingsaanvragen overwerkt.

Er zijn voorstanders die de scheidbrief door het gemeentehuis willen laten afgeven.

Wilt u even tekenen ...

En o ja, je kunt tegenwoordig ook al een zegen vragen over je verbroken relatie.

In de kerk. In een samenkomst van de gemeente.

Zou dat Gods bedoeling zijn geweest toen Hij aan de man ... een vrouw gaf voor het leven?

We zullen steeds het woord van Christus in ons oor en in ons hart moeten houden, dat de mens niet mag scheiden wat God heeft samengevoegd ... ook daar, waar het heel erg voor de hand ligt gescheiden wegen in te slaan.

*

Verliefd, verloofd, getrouwd, gescheiden.

Ik denk, broeders en zusters, jongens en meisjes, vanavond aan al die mensen, die moesten constateren dat hun huwelijk gebroken is.

Dat hun huwelijk geen verbond meer is en het ook niet meer kan worden.

We hebben geen vertrouwen meer in elkaar ...

Het kan niets meer worden tussen ons ...

Ons liefdesvuur is uitgedoofd ...

Dat kan. En wat moet je?

Sommigen besluiten om toch maar bij elkaar te blijven: Omwille van de kinderen of van wat dan ook.

Een loodzware opgave. Met Gods hulp ...?

Anderen besluiten definitief uit elkaar te gaan.

En dat is een pijnlijke operatie.

Scheiden doe je niet zomaar.

Voorgoed belast zijn met dat gevoel van mislukking.

Dat gevoel misschien dat je niet toereikend was voor die ander.

En alle goede herinneringen ... de foto's, de vrienden, de families ...?

Eigenlijk mag het niet.

Eigenlijk kan ik hier niet recht mee staan voor God.

En dat schuldgevoel wordt dikwijls nog verzaamd door de manier, waarop buitenstaanders oordelen en van hun oordeel blij willen geven.

Ik hoop dat we, broeders en zusters, jongens en meisjes, meer begrip en eerbied zullen opbrengen voor de beslissing van mensen - om de waarheid van het uiteengaan - te stellen boven de leugen van een huwelijk, dat geen huwelijk meer is.

Met alle pijn daaraan verbonden.

Tegenover het gebod van God, staat de barmhartigheid van Christus.

We hoeven niet te denken, dat Christus de zonde zou willen goedpraten.

Dat doe ik vanavond ook niet.

Maar de Here God heeft ons in zijn Zoon laten zien ... hoe Hij met zondige mensen wil omgaan.

Die Zoon wijst de zonde in al haar facetten onverbloemd aan en ... is tegelijk met zoveel innerlijke ontferming bewogen, dat Hij de zonde radicaal vergeeft.

Vergeving is bij de Here Jezus ... radicaal.

Je mag een nieuw begin maken.

*

Verliefd, verloofd, getrouwd, ... gescheiden.

Tenslotte nog dit:

Veel huwelijken, broeders en zusters, jongens en meisjes, mislukken omdat de start verkeerd is geweest.

Elkaar niet voldoende kennen en het er dan toch maar op wagen ... is het afleggen van een trouwbelofte in lichtzinnigheid.

In de toekomst kan niemand van ons zien.

Maar de balans opmaken in je verkerings- en verlovingstijd - om na te gaan of je bij elkaar past - is toch mogelijk en nodig ...

Waarom gaan ondanks alles toch relaties stuk?

Laat ik een paar dingen mogen noemen:

- onvervulde verwachtingen:

Als je jong bent heb je idealen, hoge verwachtingen van levenspartner, van je huwelijk.

In mijn huwelijk wordt alles beter dan thuis bij mijn ouders.

Mijn man, mijn vrouw verandert wel zoals ik wil en duw ... ook als het gaat om zijn of haar houding tegenover de kerk.

Je overvraagt elkaar. Je onvervulde verwachtingen kunnen tot diepe teleurstelling worden.

- de macht van het verleden:

Ook een oorzaak waardoor het mis kan gaan.

Dingen uit iemands verleden, slechte jeugdervaringen, opvoedingsfouten, vroegere relaties ... ze kunnen doorspelen in je huwelijk.

- nog een oorzaak waardoor het mis kan gaan:

Het moeilijke of sterk afwijkende karakter van je partner: agressiviteit, egoïsme.

- alcohol kan een huwelijkspartner tot een uiterst moeilijke leef genoot maken.

- de drang om te gokken.

- bedrog, oneerlijkheid.

Soms zijn verschillen tussen man en vrouw zo groot, dat men het samen niet redt:

- . leeftijdsverschillen;
- . geloof/ongeloof;
- . emoties;
- . communicatiestoringen;
- . seksuele verwachtingen.

Vergeet ook niet - ik zei het ook al in de preek over het huwelijk - dat sinds de zondeval ... de duivel onder ieder huwelijk zijn springstoffen heeft gelegd.

Eén op de drie.

Daar staat tegenover dat er toch maar liefst twee van de drie huwelijken het redden. Wat een zegen, broeders en zusters, jongens en meisjes, als je 25, 40, 50 jaar de echt met elkaar hebt mogen delen.

Ik geef u vanavond geen recept voor een gelukkig huwelijk.

Maar namens de Here zeg ik wel:

Maak wat van je huwelijk! Met zijn hulp!

Voorkom dat je zover uit elkaar groeit, dat een breuk met elkaar en met Hem ... onherstelbaar, definitief wordt.

In de Bijbel lees ik het verhaal van het verbond tussen God en de mensen.

Dat is net een huwelijk, zegt de Bijbel.

En omgekeerd: Ons huwelijk is net dat verbond.

En in dat verbond klinken twee woorden die bij elkaar horen: Liefde en trouw.

Dat wil zeggen: Helemaal op elkaar aan kunnen;

blijven zeggen: Jij bent de eerste zorg in mijn leven, voor en boven alles.

Dingen doen of laten als het welzijn van de ander op het spel staat.

Blijven proberen in elkaars ogen te lezen wat er aan de hand is.

De weg naar elkaar terug zoeken als het moeilijk wordt.

Het huwelijk ... een verbond.

Een verbond - met God als de grote Getuige - voor het leven.

Daarom is echtbreuk dat verbond stuk maken.

Een slippertje maken ... kan niet, mag niet.

Maar elkaar uitbuiten, elkaar laten verkommeren, elkaar op het hart trappen, elkaar vastbinden en geen ruimte geven ... ook dat kan en mag niet.

Mensen maak iets van je huwelijk.

Maak er met Gods hulp ... een verbond van, als in het verhaal van God met de mensen.

Geef elkaar - over en weer - geborgenheid.

Inspireer, corrigeer, stimuleer elkaar.

Ontdek elkaar ... als de grootste gave en opgave in je leven!

Want wat is er nu kostbaarder in je leven:

een mens naast je voor goede en voor kwade dagen.

Aan je huwelijk moet je werken.

Je hele huwelijksleven lang.

Amen.

Ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden 26 augustus 1990

! Graag een mailtje wanneer deze preek in een gemeente wordt gelezen. !